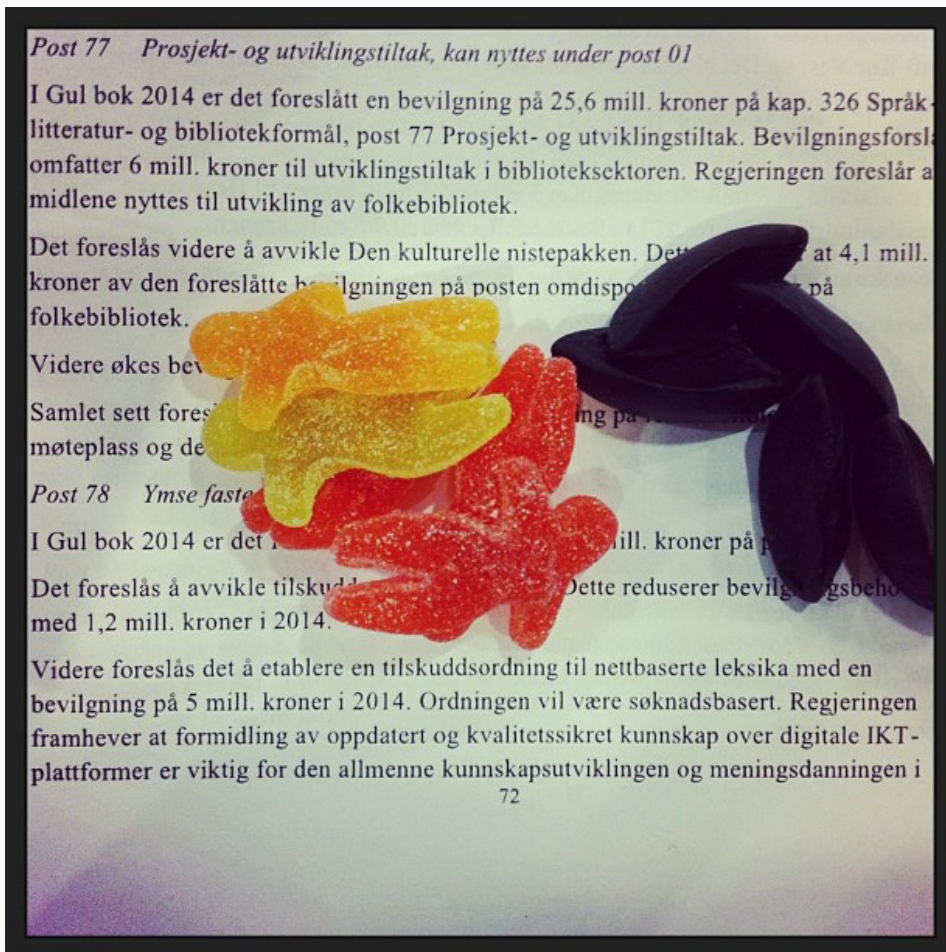

STORE NORSKE LEKSIKON

ÅRSRAPPORT 2013

I 2013 hadde vi som hovedmål å bli en selvstendig organisasjon og å skaffe finansiering fra 2014. Da Høyre-FrP-regjeringen la fram sitt kulturbudsjett, ble det klart at vi hadde lykket med å få etablert en politikk som prioriterte nettleksikon.

Hvem eier og finansierer SNL?

Fra 2011 til 2013 har SNL jobbet for å finne ut om man i internettstid kan lage - og få finansiert - et oppdatert og lest leksikon som er publisert med utgiveransvar, redaktøransvar og signert innhold.

I 2013 ble det klart hvem som kan eie leksikonet: Store norske leksikon AS ble stiftet 13. mai 2013. Dermed gikk prosjektet Norsk nettleksikon over til å bli et ideelt aksjeselskap. Sparebankstiftelsen DNB og Fritt Ord, som eide leksikonet i prosjektperioden, fortsatte sitt engasjement. De eier nå 40 prosent av aksjene hver. I tillegg gikk Det norske Videnskaps-Akademi inn med en eierandel på 20 prosent. For eierne fortsatte Francis Sejersted (Fritt Ord) og Nils Christian Stenseth (Akademiet) som styremedlemmer i det nye selskapet. Inger-Lise Larsen (Sparebankstiftelsen DNB) gikk inn for Frode Helgerud. Prosjektstyrets leder, Trond Andreassen som er generalsekretær i Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, fortsatte som styreleder.

Også landets åtte universiteter har vært sterkt delaktige, men valgte å avstå fra å inngå som eiere i AS-et. De er derimot godt representert i styret, ved Ole Petter Ottersen, rektor ved Universitetet i Oslo. Inn i styret gikk også IT-bransjen i form av Torgeir Waterhouse, direktør for internett og nye medier i IKT-Norge. Sammensetningen av styret gir et bredt grunnlag for driften av en virksomhet i skjæringspunktet mellom kunnskapsformidling, redaksjonsdrift, samfunnsnytte og IKT.

Ved utgangen av 2013 er organisasjonen trygt etablert. Alle avtaler med eksterne parter er på plass, redaksjonen har fått kontrakter og den enkelte blir fulgt opp for å sikre trivsel i arbeidsmiljøet. Arbeidet med å etablere og finansiere driften har i liten grad stått i veien for at redaksjonen har jobbet videre med å utvikle leksikonet til glede for leserne og med å gjøre Store norske leksikon til en kjent og troverdig merkevare i offentligheten.

Arbeidet med å få på plass en foretaksform som var den mest levedyktige på sikt har vært en utfordrende øvelse. Spesielt har det vært krevende å finne en eierskapsmodell som kunne gjøre det mulig for både universitetene og Kulturdepartementet å

finansiere leksikonet. Modellen måtte forene en sterk kopling til kunnskapsformidling fra universitetene med det å være en uavhengig leksikonutgiver med armlengdes avstand til staten. Etter mye dialog med departement, politikere og de åtte universitetene landet SNL på et uavhengig ideelt AS, der universitetene kan stå for finansieringen av innholdet i SNL, mens Kulturdepartementet er bedt om å finansiere teknisk plattform og administrativ drift. Med dette er det avgjort at leksikon ikke er statlig virksomhet, men et samfunnsnyttig tiltak som kan motta kulturstøtte på linje med andre litteratur- og språktiltak. Samtidig er det slått fast at nettleksikon anno 2014 har et ideelt, ikke kommersielt formål, og at oppdatering kan og bør knyttes til universitetenes formidlingsansvar.

Samarbeid med SNL har vært oppe på flere av møtene i rektor-kollegiet for universitetene. Ole Petter Ottersen, rektor ved UiO, har vært primus motor for et samarbeid. I juni ble universitetsrektorene enige om å inngå avtaler med SNL: Ved å betale for kostnader til oppdatering av kunnskap i SNL kan de gripe sitt formidlingsansvar - også i nettoffentligheten.

Derimot kunne universitetene ikke betale for den tekniske publiseringsplattformen og driften av SNL og andre leksikon. Denne delen av kostnadene søkte SNL støtte til i Kulturdepartementet. Tross rosende ord om SNL fra kulturminister Tajik fant ikke de rødgrønne plass til leksikonstøtte i sitt statsbudsjett. SNL fikk en rekke medieoppslag om avslaget.

Den nyvalgte Høyre-Frp-regjeringen valgte å løse saken. I sin budsjettrevisjon etablerte de en ny støtteordning på 5 millioner kroner til «faglig kvalitetssikrede» leksika. Dermed har Norge for første gang en etablert kulturstøtteordning for nettpublikasjon. Også Venstre hadde lagt SNL inn som prioritert sak i sitt budsjett. Under Stortingets behandling av støtteordningen kom en samlet kulturkomite med merkand om at det måtte være et sentralt vilkår at leksikon som fikk støtte skulle ha «signert innhold».

I universitetene har vi derimot støtt på noen utfordringer: Universitetet i Agder har underskrevet avtale med SNL, mens Universitetet i Oslo utreder om de skal lyse leksikonformidling ut på anbud. Finansieringen er ennå ikke helt på plass, men et godt grunnlag er lagt, etter tre års arbeid for videre drift av nettleksikon i Norge.

Sjefredaktør Anne Marit Godal (tv) og kommunikasjonssjef Ida Jakson (th) twitrer fra pressekonferansen om statsbudsjettet.

Styremedlemmene Francis Sejersted og Torgeir Waterhouse feirer støtteordning for nettleksika.

Hvem er redaksjonen?

Redaksjonen holder til i Stallen hos Det norske Videnskabs-Akademi. Disse har også hatt arbeidsgiveransvaret i prosjektperioden. Etter opprettelsen av egen organisasjon har SNL arbeidet med å få på plass nye arbeidsavtaler. Alle ansatte fra prosjektet er nå ansatt i SNL. Organisasjonen vil fortsatt leie lokaler og bygge videre på et godt samarbeid med Akadmiet.

Redaksjonen har i prosjektperioden fra 2011 til 2013 bygd opp et godt og engasjert arbeidsmiljø. Det er etablert en arbeidsform og en produksjonskultur, som i 2013 ble formulert i seks kjerneverdier:

- vitenskapelig fundert
- redaksjonelt uavhengig
- gjennomiktig
- tilgjengelig
- løsningsorientert
- deltakende og nyskapende

Ved utgangen av 2013 har redaksjonen disse åtte fast ansatte: (Ingvild Endestad var til april lederassistent og en periode fungerende daglig leder.)

• Sjefredaktør Anne Marit Godal	• Utviklingsleder og redaktør Georg Kjøll	• Redaktør Kjell-Olav Hovde	• Redaktør Gunn Hild Lem (deltid fra juli)
• Redaksjonssjef Marte Ericsson Ryste	• Kommunikasjonssjef Ida Jackson	• Redaktør Erik Dyrhaug	• Politisk rådgiver og redaktør Aksel Braanen Sterri (fra mai)

Då den nye redaksjonen starta arbeidet i 2011 var oppgåva å finne ut om det var mogleg å lage eit oppdatert leksikon der alle endringar blei kvalitetsikra av fagfolk. Gjennom prosjektperioden frå 2011 til 2013 har SNL over tredobla talet oppdateringar. Modellen med fagredigerte leksikon har synt seg å kunne vere levedyktig på internett.

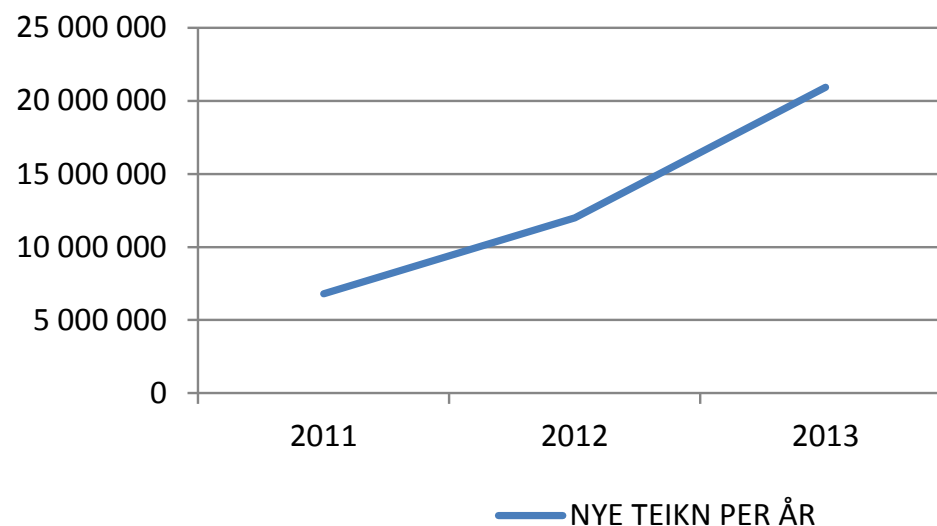
Kor oppdatert er SNL?

SNL AS publiserer fire leksikalske verk, og eig tre av desse: Store norske leksikon (SNL) er det største, og er blitt oppdatert heilt frå første papirutgåve i 1906.

Store medisinske leksikon (SML) blei publisert på papir i 2006 og har vori nettpublisert slik teksten stod på papir. I 2013 opna vi leksikonet for vidare oppdatering, etter same redaksjonsmodell med fagansvarlege som i SNL. Med dette er eit nytt norsk leksikon gitt vidare liv. Samtidig vil medisinstoffet i SNL bli fasa ut. Innhaldet i dei to verka har vori overlappende, men SML er eit grundig og omfattande verk som gir det medisinske innhaldet meir tyngde.

SNL publiserer også Norsk biografisk leksikon (NBL) slik det kom ut på papir frå 1999 til 2005. NBL er ei viktig kjelde om sentrale menneske i norsk historie, men vil ikkje bli opna for oppdatering. I 2013 tok SNL også inn eit fjerde leksikon, eigd av Nasjonalmuseet

SNL 2011-2013: TREDOBLING AV OPPDATERING

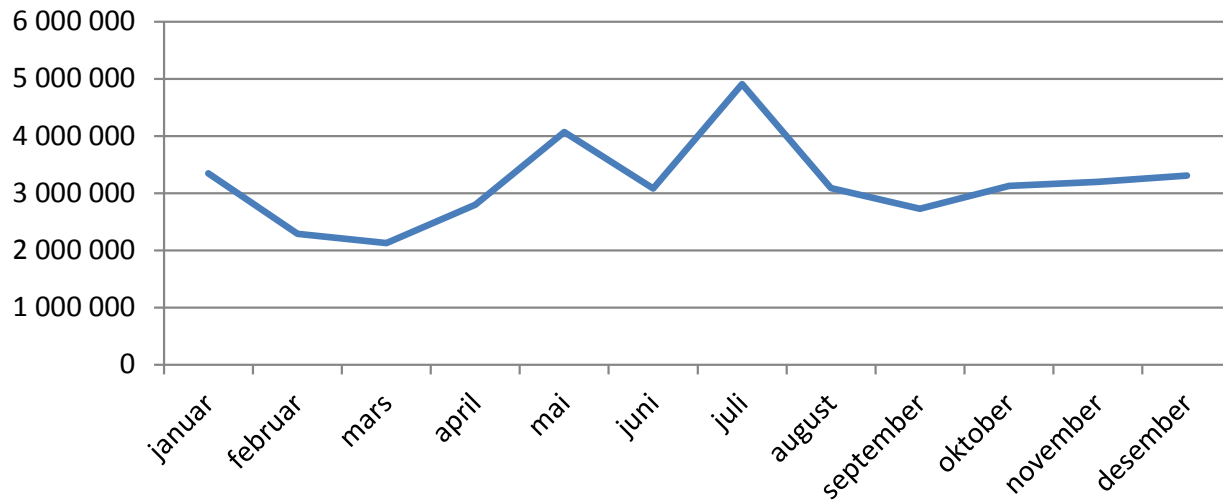

for kunst. No publiserer vi dei første binda av Norsk kunstnerleksikon slik det kom ut på papir frå 1982 til 1986. Nasjonalmuseet planlegg å ferdigitalisere dei to siste binda i løpet av 2014, slik at dei også kan bli publisert på nett.

Oppdateringsaktiviteten i SNL er tredobla frå 2011 til 2013. Auka siste år er på 75 %. Auka syner at modellen med fagfolk som oppdaterer nettleksikon er levedyktig, slik at Store norske leksikon også i framtida kan publisere fagredigerte norske leksikon til det norske folket.

SNL reknar ikkje med tilsvarande stor auke i åra som kjem, fordi produksjonen er avgrensa av talet tilsette. Med fem redaktørstillingar vil det ikkje vere forsvarleg å stadig auke mengden som blir publisert utan å gå på akkord med krava til kvalitet som er forventet av SNL.

SNL 2013: OMFANG AV PUBLISERING 38 MILLIONAR TEIKN

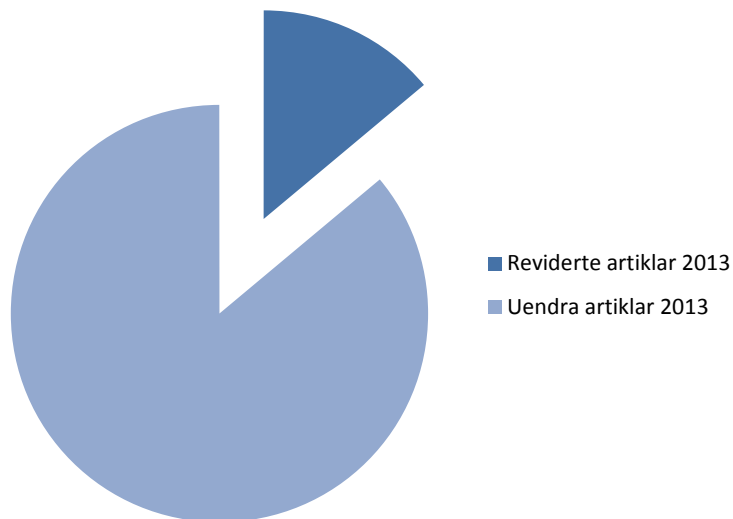

SNL er mellom dei norske nettsidene med mest innhald, og det er ein omfattande jobb å halde det oppdatert.

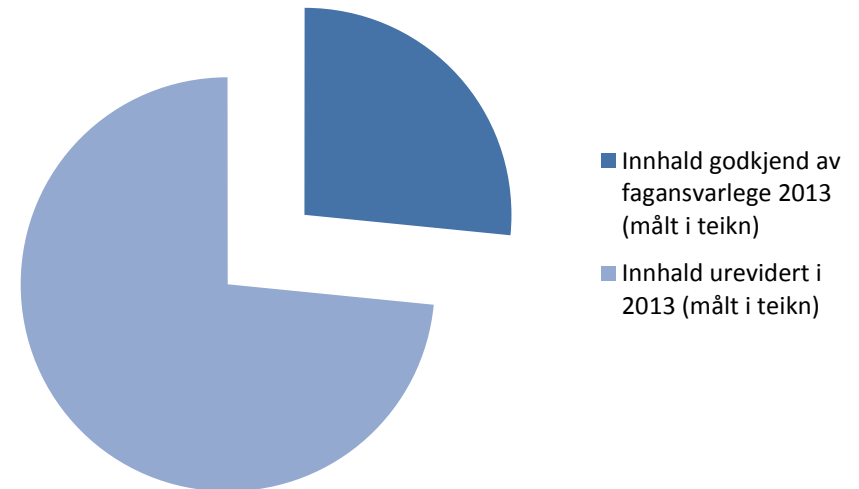
I 2013 blei 21 millionar teikn nyprodusert i SNL. Samstundes blei nær like mange teikn vurdert og godkjend på nytt. Med både nye teikn og republiserte teikn blei til saman omlag 38 millionar teikn publisert i løpet av 2013.

Om vi samanliknar med papirutgivingar svarer produksjonen i SNL til publisering av 76 boktitlar (å 200 sider).

Tidlegare år har aktiviteten auka vesentleg mot slutten av året. I 2013 såg vi derimot at aktiviteten var jamn og har stabilisert seg. (Ein topp i juli skuldast at Norsk kunstnerleksikon blei lagt inn).

På snl.no er det 180 000 artiklar. 171 000 av dei er opne for oppdatering. 12,5 % av desse blei republiserte i 2013. I 2012 blei omlag 20 % endra, men endringane var mindre i omfang.

På snl.no er det 178 millionar teikn. 132 millionar av dei er opne for oppdatering. I 2013 er over ein fjerdedel av innhaldet blitt republisert, målt i talet på teikn.

Får vi fortalt om framgang?

I 2013 har SNL hatt 34 ulike oppslag i papiravisene og 15 innslag i NRK radio. Målet har vært å få fortalt om verden at vi lykkes, for slik å skape grunnlag for å få til en leksikonstøtte. Strategien har vært å være åpne og gjennomsiktede om alt fra lesertall og produksjon til vårt ønske om å få offentlig støtte. Dette var hovedbudskapene som nådde ut i media:

I april fortalte vi at vi hadde nådd 100 000 lesere: NTB-melding gav en mengde småoppslag og intervjuer med Anne Marit Godal. Det førte til en lengre og positiv sak i Dagens Næringsliv, som igjen fikk kulturredaktør i Dagbladet, Geir Ramnefjell, til å kreve leksikonfinansiering.

I mai fikk vi NTB-sak, oppslag og intervjuer om at SNL hadde fått nye eiere og en fast struktur, blant annet i Aftenposten,

For å nå bredt ut la vi en agurknytt-strategi for oppslag om artige detaljer om leksikonet. Ida Jackson og Wilhelm Joys Andersen publiserte en visualisering av leserstatistikken fra 2012 som spredte seg langt i sosiale medier. I pressa fikk vi et stort oppslag i VG Helg om hva folk leser, og det samme fikk vi snakke om i Reiseradioen. Vi fikk også en sak i Dagbladet Magasinet med syv sider om leksikonhistorie.

Fra de rødgrønnes siste statsbudsjett til de blå-blås første reviderte budsjett hadde SNL en serie presseoppslag og kronikker, både fra redaksjonen og styret. Vi fikk mange radioinnslag om alt fra privatkapital i kulturpolitikken til leksikonstøtte mer konkret. Manglende leksikonstøtte var blant hovedsakene om kulturbudsjettet fra de rødgrønne. På det meste var det opp til 10 oppslag i løpet av et døgn. Etter at Solberg-regjeringen opprettet en støtteordning for nettbaserte leksika, skrev Morgenbladet en serie om SNL og Wikipedia.

TIRSDAG 30.04.13 NYHETER INVESTOR UTENRIKS MENINGER BØRS ETTERBØRS SISTE FRA DN.NO

DN ETTERBØRS 30.04.13

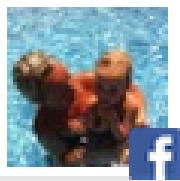
Denne saken kan du dele

Døde – men bare på papiret

Oppstandelse: Netthoder har klart å få leserne tilbake til Store norske leksikon. Nå ønsker Fritt Ord og Sparebankstiftelsen at Kulturdepartementet og universitetene skal plukke opp regningen.

BLÅSTE LIV I LEKSIKON. Hovedredaktør Anne Marit Godal (foran) og nettredektør Ida Jackson. Foto: Thomas Hauger-sveen.

1/6

Til alle dere som fremdeles ikke har fått med dere at jeg IKKE spiller candy crush, vet dere hva som er mye mer spennende å bruke tiden på... Pinterest.com har mange fine bilder, lese andre sine blogger, det norske store leksikon gir god visdom eller hva med en god tv serie! Bare til info ☐☐☐

[Siw H Øvredal](#) 5 days ago

Hvordan deltar SNL i nettoffentligheten?

SNL har som mål å bedre norsk nettoffentlighet. Den viktigste biten av dette er å gjøre mer godt innhold tilgjengelig og oppdatert. I 2013 har vi bidratt i form av to nye verk: Norsk kunstnerleksikon ble lagt ut på nett for første gang og Store medisinske leksikon ble åpna og relansert.

I 2013 hadde vi som mål å dele kunnskap i aktuelle og konfliktfylte debatter. Særlig lyktes dette da Heikki Holmås fra SV brukte SNL som belegg for påstanden om at FrP er høyrepopulistisk. I sosiale medier delte vi artikkelen om Frp, skrevet av Anders Ravik Jupskås, som skriver doktorgrad om Frp og høyrepopulistiske partier. Det ble gjort forsøk på å diskreditere Jupskås og SNLs omtale, men debatten gjorde det klart at det er faglig konsensus om at Fremskrittspartiet er et høyrepopulistisk parti. Hendelsen viser hvor viktig det er at SNL har bidragsytere som er faglig solide, og at bagrunnen deres er godt synlig på snl.no. Jupskås' biografi er den linken som fikk flest klikk fra Twitter i 2013, og denne viste at han er en av de i Norge som kan mest om temaet. Saken viste også at redaksjonen må se artikler i sammenheng. Om vi pusser opp en artikkel (her Fremskrittspartiet), bør også artikler denne lenker til (her populisme) bli oppdatert. Saken er i tillegg et godt eksempel på at SNL trenger gode relasjoner til bidragsyterne. Det gjør det mulig å få dem til å kaste seg rundt når det brenner, selv om de sitter opptatt på en fagkonferanse i Budapest ...

SNL vil også bidra til å utvikle en god internettpolitikk. Da den rød-grønne regjeringen bad om innspill til Kulturløftet 3 brukte SNL sjansen til å formulere et kulturpolitisk manifest for en bedre norsk nettoffentlighet. [Nettkulturløftet](#) ble også til en kronikk i Aftenposten.

SNL har som mål å få flere kvinner ut i offentligheten på nett. I 2013 er sentrale kvinner skrevet inn i leksikonet og vi har søkt å rekruttere en større andel kvinner som fagansvarlige (jf. side 11). Vi skreiv en kronikk i Dagbladet om den lave andelen norske kvinner i norsk nettoffentlighet (spesielt på Wikipedia), noe som blant annet førte til radiodebatt.

I 2013 deltok SNL på nasjonale og internasjonale konferanser, både for å lære av andre, knytte kontakter og fortelle om leksikonet. Ida Jackson har blant annet holdt foredrag om SNL på CS Forum i Helsinki, en verdensomspennende konferanse om innholdsproduksjon på nett. Hun har også snakket for DIFI, Helsedirektoratet, Ut med språket (fagdag for unge forskere), sakprosafestivalen (der også Marte Ryste og Francis Sejersted snakket) og Wikipedia Academy. Georg Kjøll presenterte SNL under termseminaret til Språkrådet. SNL deltok også på årskonferansen til IKT Norge, webdagene og Forrester forum for user experience professionals i London.

Er SNL i dialog med leserne?

Som organisasjon skal SNL være tilgjengelige. Derfor bruker vi mye tid på å følge med på og delta i sosiale medier. I 2013 har vi prioritert Facebook. Vi har fått 1200 nye som liker oss i året som har gått. Den mest vellykkede interaksjonen skjedde i november, da leksikonet var nede for teknisk reparasjon under eksamenslesingen. Da gav vi folk tilgang på artiklene de spurte etter via Facebook så lenge nedetiden varte. Tilfellet viser at SNL leverer en tjeneste folk er avhengige av, og at vi har en plikt til å være der når folk trenger oss.

SNL har brukt leksikonets Twitter-konto til kommunikasjon med lesere som har både skryt og klager. Den har fått 400 nye følgere i løpet av året som gikk. Det kunne nok vært flere om vi hadde jobbet mer aktivt med rekruttering. Twitterprofilen til Anne Marit Godal er blitt brukt til langt mer debatt enn i fjor. Aksel Braanen Sterri, Georg Kjøll og Ida Jackson er også aktive twitrere på leksikonets vegne. Alle har økt i antall følgere og innflytelse.

SNLs blogg, [Lille norske](#), er nedprioritert siste halvdel av 2013 på grunn av mye annen medieoppmerksomhet. De to mest leste blogginnleggene var [Ida Jacksons kritikk](#) av de rødgrønnes nedprioritering av SNL og [tegneserien om leksikonsjangeren](#).

I 2013 har SNL jobbet for å styrke merkevaren "Store norske leksikon". Det har vært en utfordring å bli kvitt både forvirring rundt navnet "Norsk nettleksikon" og gamle illustrasjoner og faktatekster om SNL som stammer fra Kunnskapsforlaget.

Våren 2013 ble SNL-redaksjonen observert av Lundin fra Universitetet i Uppsala, som forsker på nordiske leksikon. Han konkluderte med at SNL var langt mer aktive deltakere i nettoffentligheten enn den svenske Nationalencyklopedin. Redaksjonen har også hatt besøk av både den svenske og den danske leksikonredaksjonen i 2013. Ingen av disse har lagt om den egentlige produksjonsmodellen selv om de nå er digitale.

Maja Sæther Svenning håper siden er oppe a går snart. venter også i spenning her..
14. november 2013 kl. 20:11 · Likar

Liv Bergersen Fort dere... Jeg er sååå avhengig av SNL i div. akademiske oppgaver... (Et av de få nettstedene som jeg føler at jeg kan ta for god fisk.)
14. november 2013 kl. 20:11 · Ikkje lik · 🔄 5

Ann-Kristin Anki Ryland Populær side.. venter jeg også.. 😊
14. november 2013 kl. 20:12 · Ikkje lik · 🔄 1

Raff Emilie mååå forte seg!!! når kan det forventes at det åpner igjen?
14. november 2013 kl. 20:36 · Ikkje lik · 🔄 1

Sivert Liabo Åpner dere snart i igjen? Begynner å bli litt lei av å vente nå.....
14. november 2013 kl. 20:39 via mobiltelefon · Likar

Store norske leksikon Hei igjen alle sammen. Beklager ventetiden. Dette har tatt mye lenger tid enn vi hadde forventet. Prosessen tikker avgårde, men vi har problemer med å beregne hvor lang tid den vil ta.
Framdriften avhenger av veldig mange variabler, og det er derfor vanskelig å gi et overslag. Det går i rykk og napp, og kan plutselig gå fortere eller saktere... Men det går framover.
14. november 2013 kl. 20:42 · Likar · 🔄 2

Ove Pettersen "Man må alltid forvente at ventetiden blir lengre enn forventet." — Visdomsord fra min tilværelse på fastlegens venteværelse.
14. november 2013 kl. 20:48 · Ikkje lik · 🔄 3

Ann-Kristin Anki Ryland En flott, innholdsrik og viktig side for mange!! Og det var bare ros!! 😊
14. november 2013 kl. 21:02 via mobiltelefon · Ikkje lik · 🔄 3

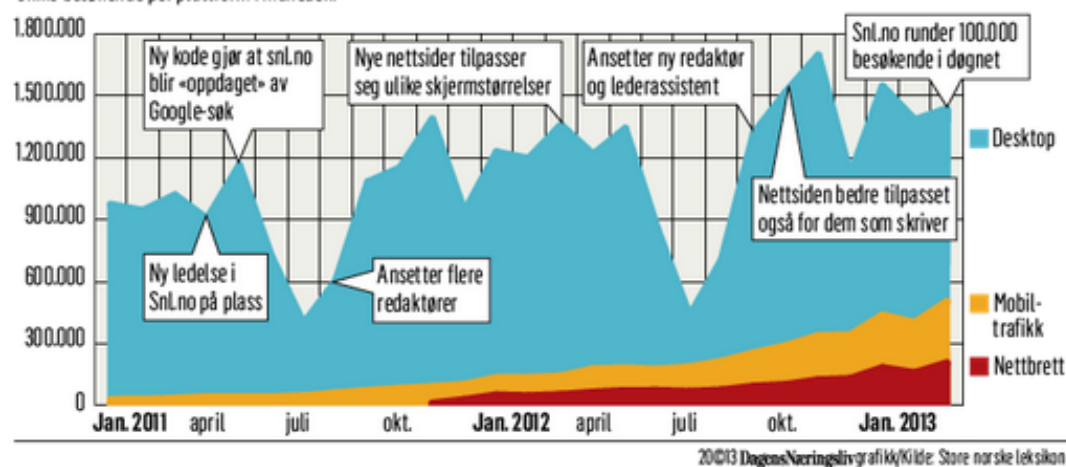
Store norske leksikon Nå har vi bare én prosess igjen å kjøre, og så kan vi prøve å vekke siden til liv igjen. Denne siste burde gå fortere enn alle de forrige. Det kan hende vi er på nett ganske snart...
14. november 2013 kl. 21:25 · Likar · 🔄 4

Anne Marit Godal I mellomtida har vi oppretta krisesørvis: Er det noe helt bestemt noen av dere bare MÅ ha? Vi kan ta bakdøra.

Opptur for oppslagsverk

Mobil og nettbrett står for stadig mer av trafikken på Store norske leksikon (snl.no) på nett.

Unike besøkende per plattform i måneden.

Hvor mange leser SNL?

Lesere er en forutsetning for å oppnå SNLs mål om å gi folk tilgang til basiskunnskap for å forstå den verden de lever i. Derfor er det å øke antallet lesere en hovedprioritet. Dette forutsetter først og fremst at folk finner vårt innhold når de søker på nett.

I 2013 nådde vi 120 000 daglige lesere. Antall unike besøkende har økt med 45 prosent i 2013 sammenlignet med 2012. Hvis vi sammenligner med startåret, 2011 har vi hatt 88 prosent økning av unike besøkende.

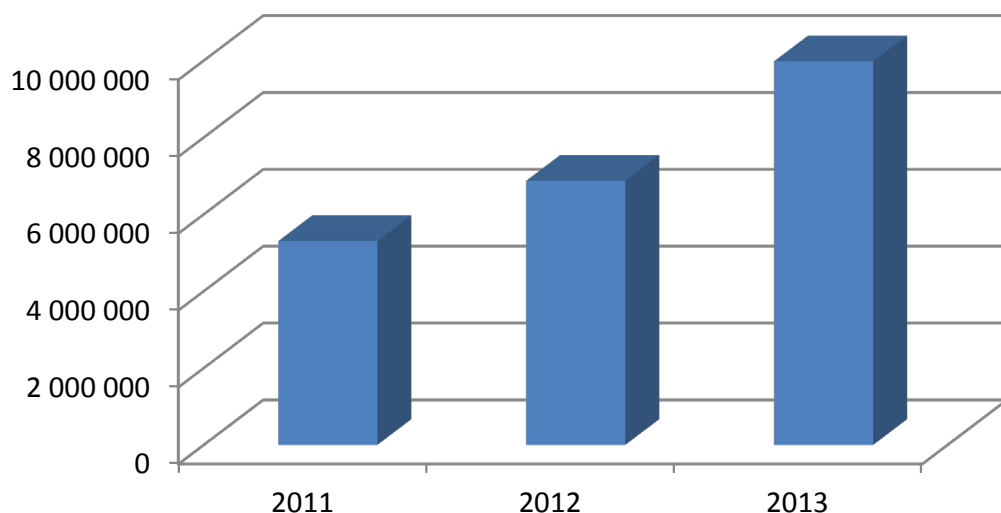
Besøk fra mobil og nettbrett har økt med 141 prosent i 2013, sammenlignet med 2012. Sammenligner vi med 2011, er det nær en nidobling av besøk fra mobile enheter. Trafikken fra mobil og nettbrett utgjorde 30 prosent av leksikonets lesere i 2013.

Folk som søker fra forsiden vår har økt med 10 prosent siden 2012. Det tyder på at flere (for eksempel skoleelever) blir bedt om å gå til Store norske leksikon, eller at de gjør det for egen maskin. Folk som skriver inn snl.no i nettleseren sin og kommer rett til oss har også økt med 100 prosent.

Henvisningstrafikken, altså besøk fra folk som lenker til oss, har økt med 30 prosent sammenlignet med 2012. Vi ser også at folk leser mer og lenger.

Når det gjelder avisene som bruker oss som kilder, har SNL, SML og NBL fått tilsammen 1761 kildehenvisninger fra norske aviser i år, i følge atekst.

Unike brukere av SNL per år

Kven leverer innhaldet i SNL?

I 2013 var 1000 menneske anten fagansvarlege, fagmedarbeidarar, redaktørar eller aktive skribentar i SNL. Mellom desse var 25 % kvinner. 33 storprodusentar skreiv over 100 000 teikn (43 papirsider) kvar. 24 av desse var fagansvarlege.

I 2013 var det 475 fagansvarlege, mot 400 året før. 116 av dei fagansvarlege var kvinner, 10 var institutt, museum eller andre organisasjonar. Det som kjenneteiknar 2013 er at aktiviteten no er spreidd på langt fleire hender enn før. 322 av dei fagansvarlege var aktive teiknprodusentar. Grovt sett kan vi seie at 1/3 var særskilte aktive, 1/3 var litt aktive medan 1/3 ikkje var aktive.

Redaksjonen starta året med å gå breidt ut med verving av nye fagansvarlege. I mai heldt vi to leksikonkurs i samarbeid med Norsk faglitterær forfattar- og oversettarforeining. Sist på året har redaksjonen konsentrert seg om å oppsøkje nye fagansvarlege ved universiteta. Dette har ført med seg ein liten nedgang i kor mange av dei nye fagansvarlege som er kvinner.

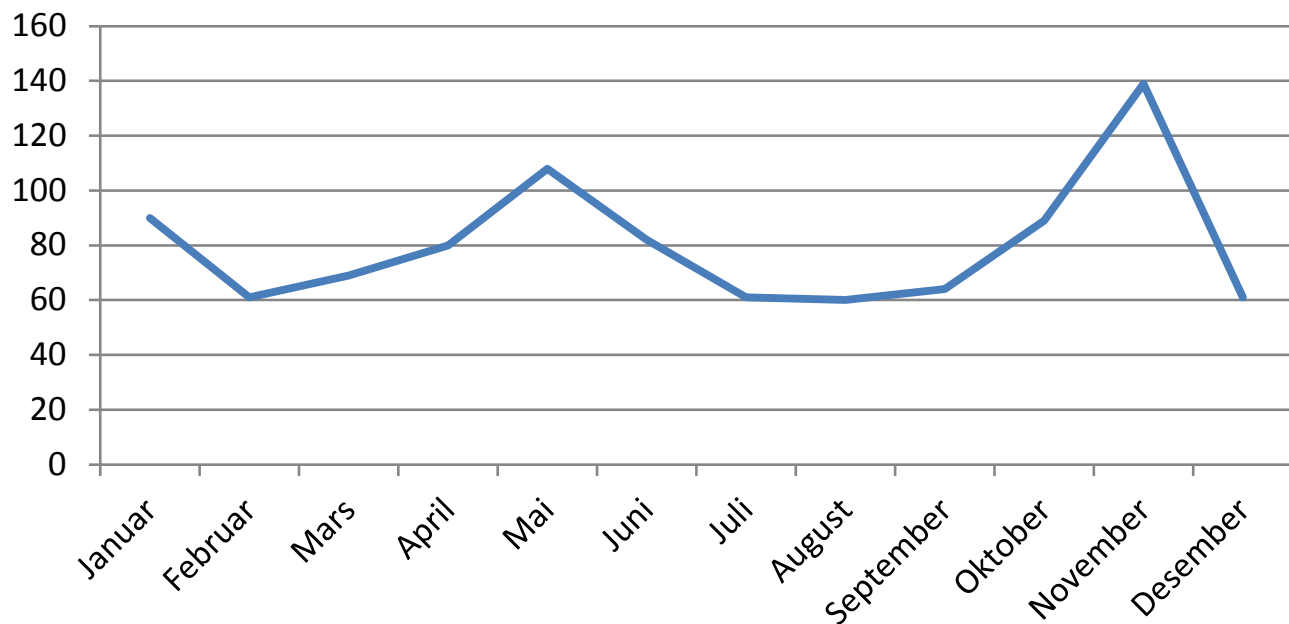
I 2013 har vi stilt høgare krav til dei fagansvarlege enn før, og vi har begynt å fase ut dei som ikkje produserer innhald. Redaksjonen har utforma ein praksis for eksisterande artiklar som ikkje er gode nok og er blitt strengare i vurderinga av brukarbidrag.

Eit anna nytt moment i innhaldsstyringa er å fryse aktiviteten på fagområde der vi ikkje ser behov for nye artiklar. Årsaka er at SNL ikkje skal dekkje all informasjon. I staden skal vi passe på at den sentrale kunnskapen er tilgjengeleg, og vi skal kunne sørgje for at innhaldet vårt er oppdatert. Vi har i 2013 arbeid med relevanskriterie for ulike emne. Arbeidet med å avgrense innhald vil halde fram systematisk i året som kjem.

Det var 475 fagansvarlege i SNL i 2013. Ein tredel av dei fagansvarlege var svært aktive, ein tredel litt aktive, og ein tredel ikkje aktive i løpet av året.

Aktivitet i kommentarfeltet i SNL 2013

Kvar av dei 180 000 artiklane har eit kommentarfelt som folk kan bruke til å kommentere, kritisere og spørje dei fagansvarlege. Kommentarfeltet blir brukt til å føreslå endringar, men også til å stille spørsmål. I eksamensperiodane bruker elevar og studentar feltet til å spørje fagfolk om ting dei ikkje finn eller ikkje forstår.

Krava til integritet mellom forfattarar og fagansvarlege er blitt meir tydeleg i 2013. Som konsekvens er éin person fjerna som fagansvarleg og ei rekkje artiklar der fagansvarleg kan ha potensielle interessekonfliktar er flytta til andre fagområde.

For å handtere veksten i fagansvarlege har redaksjonen prioritert å få på plass betre styringssystem og rutinar. Marte Ryste har tatt ei nyoppretta rolle som redaksjonssjef og koordinering av redaksjonsarbeidet er styrka. Vi har fått verktøy som gir god oversikt over kor vi produserer innhald og kva dei fagansvarlege gjer.

For at dei fagansvarlege skal kunne jobbe effektivt må systema vi tilbyr dei fungere godt. I 2013 har vi satsa mykje på ei lukka Facebook-gruppe for bidragsytarar. 293 er med her. Aktiviteten er høg og gruppa fungerer godt som kommunikasjonskanal for felles spørsmål mellom dei fagansvarlege, redaksjonen og teknikarane.

Vi har ikkje kommi så langt som ønska med å systematisere oppfølginga av dei fagansvarlige. Så langt har vi gjennomført både ei kvalitativ og ei kvantitativ undersøking av korleis dei ser på arbeidet og kva hindringar dei opplever. Vi har analysert svara og funni løysingar på korleis vi kan hjelpe fleire med dei avgrensa ressursane i redaksjonen. Frametter vil vi satse på felles skrivekurs og meir felles kommunikasjon om forventningar, mellom anna i form av betre og meir tilgjengelege hjelpetekstar.

Hausten 2013 utforma redaksjonen nye vilkårstekstar for bidragsytarar på snl.no. Dei regulerer lisens og rettar til tekst og foto. Vi har også formulert nye kontraktar som blir sendt alle fagansvarlege i 2014. Arbeidet har gjort det juridiske grunnlaget for leksikonet tydeleg, og avklart rammene for samarbeid med andre nettstader.

Hvordan samarbeider SNL med universitetene?

Formidling er blant universitetenes kjerneoppgaver. I 2013 ble universitetsledelsene enige om å bruke SNL som kanal på Internett for å formidle basiskunnskap til allmennheten. Vedtaket innebar at SNL fra og med høsten 2013 har som målsetning å særlig rekruttere fagansvarlige fra universitetene. Det er også et mål at antallet fagansvarlige skal speile de ulike universitetenes størrelse, slik at alle åtte universiteter blir synlige kunnskapsformidlere i SNL.

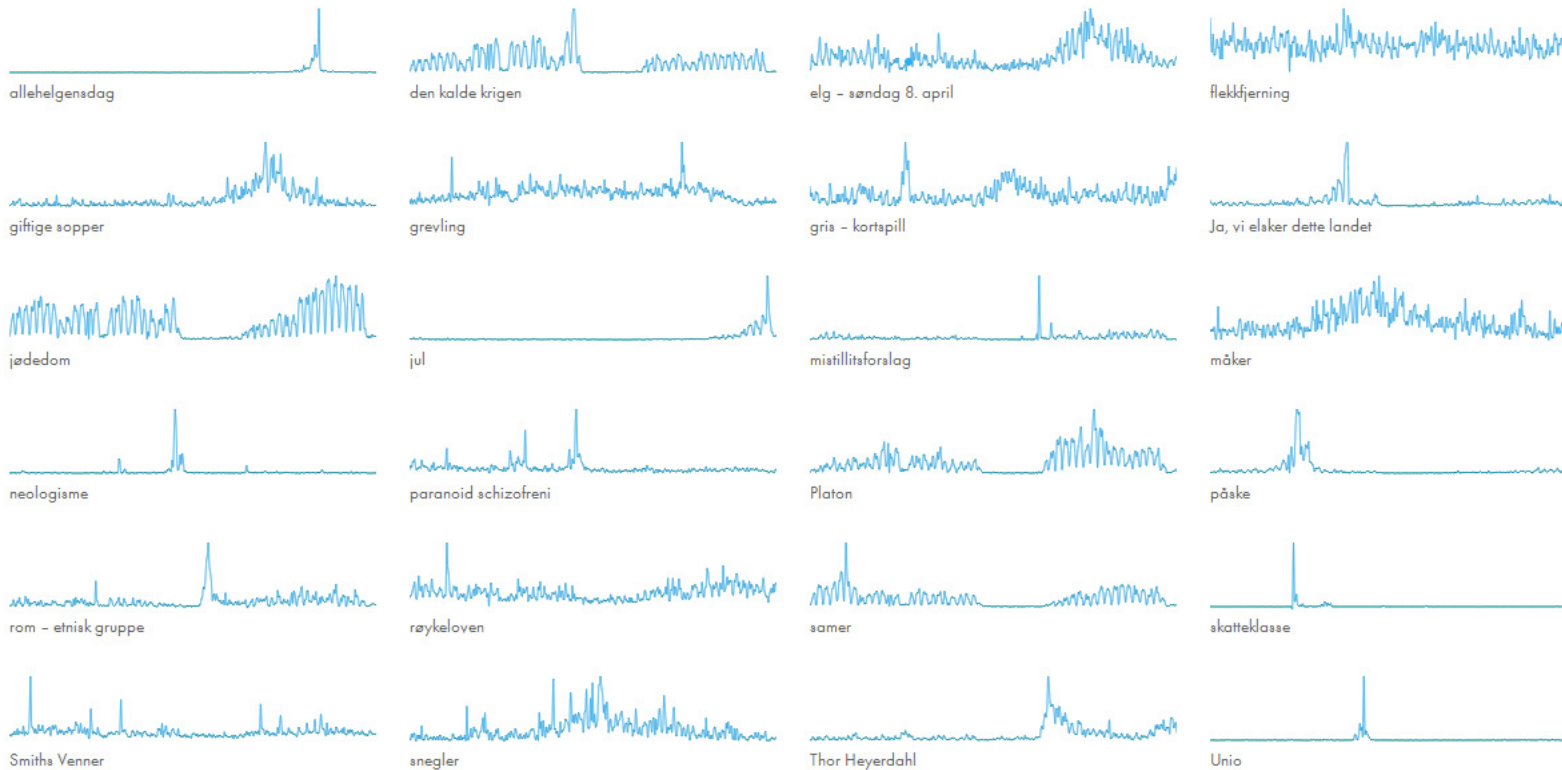
Anne Marit Godal og Aksel Sterri har presentert leksikonet på ledernivå ved universitetene, blant annet på rektormøtene og ved besøk på UiS, UiT, UiB, UiA og UMB. Gjennom kartlegging og tips fra universitetsledelsene har vi så gått aktivt ut for å rekruttere fagansvarlige med det for øye å skape best mulig samsvar mellom det enkelte universitets satsingsområder og SNLs strategiske prioriteringer av innhold som bør oppdateres.

Vi har i løpet av høsten kontaktet 43 potensielle fagansvarlige ved landets universiteter, og 28 av disse er nå rekruttert. Vurdert i forhold til størrelse, har rekrutteringen lyktes best ved Universitetet i Agder. Også ved Tromsø, Bergen, Nordland og Universitet for miljø- og biovitenskap følger vi målsetningene, mens vi ligger noe etter egne målsetninger ved NTNU og Universitetet i Stavanger. Universitetet i Oslo er i en særstilling ved at mange av de nåværende fagansvarlige kommer fra UiO. De har idag over 100 ansatte som er fagansvarlige i SNL. Samarbeidet med UiO er forsterket ved å øke aktiviteten blant disse.

Oppsummert er grunnlaget for gode samarbeid med universitetene lagt i 2013. Ved utgangen av året var det 171 ansatte ved universitetene som formidlet kunnskap via SNL. Målet er å øke antallet jevnlig i årene som kommer, og å sikre at alle universitetene blir synlige kunnskapsformidlere i offentligheten på Internett. Fra januar 2014 vil det bli gjort synlig på SNLs sider hvilke universitet de fagansvarlige kommer fra.

171 ansatte ved de åtte universitetene formidler i SNL. I juni ble rektorkollegiet enige om å samarbeide med SNL. Bakerst: Jarle Aarbakke (UiT), Torunn Lauvdal (UiA) Marit Boyesen (UiS) og Torbjørn Digernes (NTNU) Foran fra venstre: Ole Petter Ottersen (UiO), Pål Pedersen (UiN) og Sigmund Grønmo (UiB) (Foto: Kim E. Andreassen. Opphavsrett: UiB)

Lesermønstrene for artikler i SNL analysert av sjefstekniker Wilhelm Joyce Andersen og kommunikasjonssjef Ida Jackson

Hvordan oppdatere 180 000 artikler?

SNL skal tilby et norsk, faglig forankret og allment tilgjengelig referanseverk. Vi legger vekt på basiskunnskap som er nødvendig for å forstå verden. Men SNL har begrensede ressurser. Det tvinger fram prioriteringer. I 2013 har vi hatt følgende mål:

- Tydelig prioritering i innholdsarbeidet; oppdatere artikler og fagområder som er viktige, aktuelle eller har mange lesere. Bli mer oppdaterte på samtidig.
- Unngå dårlig innhold, utfase fagansvarlige som ikke leverer, slette dårlige artikler (se s 11)
- Rekruttere fagansvarlige på viktige områder først
- Effektivisere redaksjonsarbeidet med de fagansvarlige (se s 12)

Det har vært en målsetning i hele 2013 å prioritere de områdene og artiklene som er forventet å bli mye lest. Det er leserne som definerer hvilken kunnskap de trenger. Da er det nødvendig at de artiklene folk søker mest på er gode og oppdaterte.

I 2013 har vi jobbet systematisk for å oppdatere de 200 mest leste artiklene. Likevel gjenstår fremdeles oppdatering av svært sentrale artikler om epoker, store begivenheter i verdens historie, kjerneartikler innen medisin m.m. Fortsatt er kun 25 prosent av de 200 mest leste artiklene oppdaterte. Her har vi en jobb å gjøre.

Redaksjonen har i 2013 prøvd å spå kommende hendelser og søkeord. Store norske spåkule har vist seg som et effektivt verktøy for å ha oppdaterte artikler på plass før leserne begynner å søke.

Oppdatering av høytider og faste merkedager/hendelser har gitt god leserespons. Det øker både lesertallene og hvor lenge folk leser artiklene. Det er tydelig at arbeid med tekst bærer frukter. Det blir et mål for 2014 å sikre oppdatering etter spåkule som praksis på alle områder.

Stemmerettsjubileet, grunnlovsjubileet og stortingsvalget har gjort artiklene om norsk historie, demokrati, politikk og valg aktuelle i 2013. Relevante artikler innen juss, historie og samfunnsfag er oppdatert og spisset inn mot skoleelever som målgruppe. Dette arbeidet har gitt stor uttelling og artikler om kvinners stemmerett, 1814 og norsk politikk er blant de aller mest leste i 2013. Før stortingsvalget ble alle relevante artikler innen norsk politikk oppdatert, inkludert nyskriving av biografier og begreper. Det ble for eksempel foretatt en kvalifisert gjetning av nye statsråder, som gjorde at vi fikk gode artikler om de nye regjeringsmedlemmene. Leserstatistikken viste at dette var vellykket.

Fag som har vært særlig prioritert i leksikonet i 2013 har vært medisin, historie, verdens land (historie og geografi), samfunnsvitenskap, juss, økonomi, religion og realfag, inkludert matte. Biologi, norsk film og scene, arkitektur, kunst, filosofi, språk, medier og IT har vært noe prioritert.

Artikler innen historie er svært mye lest i leksikonet. Vi har prioritert oppdatering av periodeartikler i norsk historie. Målsetningen om å komme i gang med samtidshistorie (politikk, oljehistorie, nordområdene, 22. juli) er nådd, men viktige prioriterte tema som terrorisme og overvåkning gjenstår. Vi har fått flere fagansvarlige for tema i verdens historie, men flere sentrale artikler er fremdeles ikke revidert.

Innenfor samfunnsvitenskapen er fagansvarlige på plass i alle sentrale fag. Mye har skjedd innen det store fagområdet juss, som nå framstår som et av leksikonets mest oppdaterte.

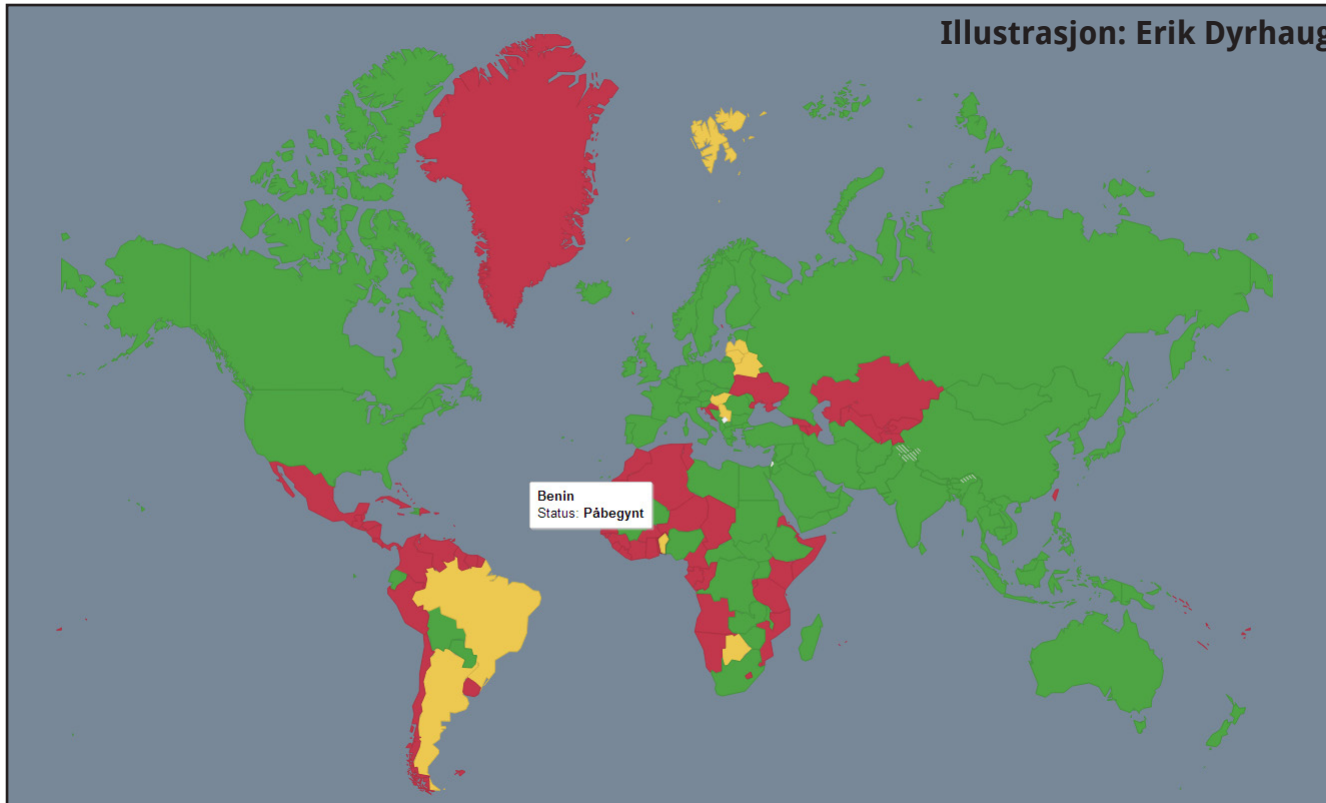

Illustrasjon: Ida Jackson

Norsk litteratur er oppdatert med sentrale forfatterbiografier og kjerneartikler om verk. Nye fagansvarlige er rekruttert på språkvitenskap og det er publisert en rekke språkartikler tilpasset skoleelever (ordklassene). Det er rekruttert fagansvarlige for norsk film og scene, arkitektur og kunst og vi har fått i gang aktivitet på oppdateringssensitive fagområder (skuespillere, institusjoner, kontorer etc.).

Det er rekruttert nye fagansvarlige innen økonomi og næringsliv og lagt ned mye arbeid i å rydde kategoriene. Tema som innovasjon og næringsutvikling er oppdatert.

Illustrasjon: Erik Dyrhaug

En satsing på landartikler har ført til en omfattende rekruttering av fagansvarlige og oppdatering av artikler innen historie og geografi. Ved utgangen av 2013 er 100 landartikler (i grønt) ferdigstilt, i tillegg er 20 artikler påbegynt, som for eksempel Benin.

Innen IT er det også igangsatt kategoriserings- og oppdateringsarbeid, og flere nye fagansvarlige er rekruttert. I realfagene er oppdatering av nanoteknologi i gang og en etterlengtet ny formel-editor er på plass.

På biologi er det gjort arbeid med botanikk og økologi. I tillegg er evolusjonsbiologien oppdatert (prioritert område). Det har vært mindre aktivitet på filosofi, religion og medier – som var mindre prioritert i 2013.

I 2013 har SNL hatt forsøk med fire redaksjonelle satsinger som har gått på tvers av fag; skoleprosjektet med tilpasning av artikler til skolelever (se egen omtale), vitenskapsprosjektet (kun våren), SNL Intro (kun våren) og prosjektet «dagsorden» (kun våren). Ønsket var å stimulere til mer samordning på tvers mellom redaktørene.

Det mest omfattende av prosjektene var “SNL skole”. Selv om leksikon alltid har vært viktig for folk i utdanning, har ikke tekstene i papirutgavene tatt nevneverdig hensyn til det. I 2013 har SNL lagt ned stor innsats for å kartlegge hvilke tekster som blir eller bør bli mye lest av skoleelever ved å se læremål i sammenheng med pensumbøker og artikler i leksikonet. Dette har vi gjort i fagene historie, geografi, RLE og norsk. Så har vi gjort strukturelle og tekstlige grep for å gjøre tekstene lesbare for elevene på det nivået de møter tekstene. Piloter var artikler om jorda, sentrale forfattere, jødedom, ordklasser og landartikler.

Særlig har vi arbeidet med å skoletilpasse artikler om stemmerettsjubileet, valg og demokrati. Dette har gitt økte lesertall og gjør at leserne bruker mer tid på artiklene.

Google er hovedveien elevene bruker for å finne artiklene. I tillegg viser vi fram en oversikt på en egen ressurside som brukes til å presentere skoleprosjektet for samarbeidspartnere og lærere. Høsten 2013 har vi testet ut ulike arenaer for kontakt med skoleverket, gjennom foredrag, besøk av klasser og lærere. Gjennom denne kontakten er vi blitt klar over at artiklene til SNL spiller en stadig viktigere rolle i skoleverket. For samtidig som leksikonartiklene blir mer utfyllende blir pensumlitteraturen i skoleverket tynnere. Ved utgangen av året er skoletilpasning blitt en integrert del av redaktørenes daglige arbeid med fagområdene.

Prosjekt nummer to var et pilotarbeid på SNL Intro, der målet var å finne ut om vi kunne utvikle en kunnskapsressurs for folk som er nye i Norge. Vi konkluderte med at dette er for krevende til å videreføres med dagens ressurser.

I vitenskapsprosjektet var målet å bli mer oppdatert på tema som vitenskapelig metode og akademiske grunnlagstekster. Arbeidet ble påbegynt, men kom ikke i mål.

Det fjerde prosjektet på tvers av fagene var å gjøre leksikonet mer oppdatert på samtidshistorie og aktuelle hendelser. Prosjektet «dagsorden» bidro til å rette søkelyset mot aktualitet. Vi vurderte å opprette en egen fagredaksjon for samtidshistorie, men en gjennomgang viste imidlertid at leksikonet blir oppdatert der vi har aktive fagansvarlige. Det betyr at modellen med fagansvarlige – kombinert med bestilling av enkeltartikler – fungerer også for å få oppdatert innhold om aktuelle hendelser. For eksempel er artikler om norsk kultur og samfunnsliv nå oppdatert på områder som musikk, kunst, litteratur, politikk, myndigheter, offentlig forvaltning (delvis), juss (ikke alle fagområder) og sport (med unntak). Utenfor Norges grenser er omtalen av Sentral-Europa, konfliktområder i Midtøsten og den arabiske våren styrket.

Oppsummert har vi i 2013 lyktes med å øke forståelsen hos de fagansvarlige om at de må være raske med å oppdatere under samtidshendelser som ligger under deres fagansvar. Vi vil forsterke denne rolleforståelsen ytterligere i 2014.

STORE NORSE LEKSIKON Logg inn eller registrer deg

Søk i Store norske leksikon

demokrati

Store norske leksikon → Samfunn → Samfunnsfag → Statsvitenskap → Politisk teori og politiske ideologier

Innhold

- STEMMERETT
- DIREKTE DEMOKRATI OG REPRESENTATIVT DEMOKRATI
- FORUTSETNINGER FOR DEMOKRATI
- PÅVIRKING I DEMOKRATIET
- HVEM FÅR STEMME?
- HVEM FÅR PÅVIRKE?
- MASSEMEDIER OG DEMOKRATIET
- KONFLIKT MELLOM ULIKE NIVÅER
- LITTERATUR

Demokrati, også kalt folkestyre, er en betegnelse på en **styreform** hvor folket har muligheten til å delta i viktige beslutninger. Muligheten til å påvirke får folket gjennom å stemme ved valg.

Demokrati skiller seg fra andre styreformers som diktatur (en person styrer), oligarki (en liten gruppe styrer), meritokrati (de best kvalifiserte styrer).

Ordet demokrati stammer fra de greske ordene *demo*, som betyr folk og *krati* som betyr styre. Demokrati ble først brukt om styringsformen i bystater i Hellas 500 år før vår tidsregning.

I dag finnes demokrati som styreform på mange nivåer og områder i samfunnet. Oftest snakker vi om demokratisk styre i land, og de fleste vestlige land har en demokratisk styreform slik vi har i Norge. Man kan også ha demokratisk styreform i organisasjoner (organisasjonsdemokrati), bedrifter (bedriftsdemokrati), idrettsklubber (foreningsdemokrati) eller skoler (elevdemokrati).

UTTALE demokrati
ETYMOLOGI av gresk: *demos* som betyr folk og *krati*, som betyr styre.
OGSÅ KJENT SOM folkestyre

I Norge gjennomføres det skolevalg ved de videregående skolene foran hvert lokal- og stortingsvalg. Bilde fra skolevalg ved Trondheim katedralskole (Katta) i 2011. Foto: Rune Petter Ness. Copyright © Adresseavisen, begrenset lisens

Stemmerett

Grunnleggende for demokratiet er muligheten innbyggerne har til å påvirke beslutninger, og det får man først og fremst gjennom å bruke stemmeretten sin. Jo flere som har stemmerett og som bruker den, jo mer demokratisk er styret.

Hvem som har stemmerett har utviklet seg gradvis. Begrensninger i stemmeretten har vært knyttet til formue, kjønn, funksjonsevne og alder. I Norge fikk kvinner stemmerett ved **stortingsvalg** først i 1913 ([Les mer om det her](#)). I dag er det kun aldersgrensen på 18 år som begrenser stemmeretten. Alle demokratiske institusjoner har regler for hvem som har stemmerett. I idrettsklubben har medlemmene stemmerett, i elevrådet har elevene stemmerett.

Skoleelever er leksikonets største og tydeligste lesergruppe. Jødedom, den kalde krigen, 1814, Henrik Ibsen og fotosyntese er SNLs kioskveltere. I 2013 har SNL tilpasset en lang rekke artikler slik at de er lesbare for de aktuelle elevene. Særlig har vi arbeidet med å tilpasse artiklene som er aktuelle under grunnlovsjubileet og stemmerettsjubileet. Disse artiklene er også brukt i samarbeidet med IKT-senteret, der SNL var med på å lansere den offentlige elevressursen minstemme.no.

Illustrasjon:
Ida Jackson

Hvordan virker teknikken?

Leksikonets skrive- og leseropplevelse avhenger av den underliggende tekniske plattformen. I 2013 har vi hatt som målsetning å:

1. Sørge for at snl.no skal kunne publisere flere verk
2. Gjøre det bedre å lese og skrive på de mest brukte delene av nettsiden
3. Oppgradere og sikre at underliggende system- og programvarestrukturer er solide

Alle hovedmålene ble oppnådd i løpet av året. Vi har jobbet stabilt og planlagt. Noen oppgraderinger har gått tregere enn ønsket på grunn av store strukturelle utfordringer i publiseringssystemet. Eksempelvis har det ikke tidligere blitt prioritert å gjøre systemoppgraderinger.

SNL skal være åpent for at andre skal kunne publisere sine leksikalske verk på vår tekniske plattform. Vi har i 2013 utviklet et system for å legge til rette for publisering av redaksjonelt separate verk. Dette var bare overfladisk støttet i tidligere versjoner, noe som, kombinert med utfordringer knyttet til import av data fra Norsk kunstnerleksikon, førte til at delmål 1 ble arbeidskrevende. Resultatet er at både Store medisinske leksikon, Norsk biografisk leksikon og Norsk kunstnerleksikon nå er skilt ut som selvstendige verk, med egne forsider, design og redaksjonell profil.

For leserne har vi i sørget for at det grafiske grensesnittet er bedre, med ny visning av blant annet bilder. Større deler av publiseringsmodellen er gjennomsluktig, blant annet ved bedre visning av artikkelhistorikk. Mulighetene for interaksjon mellom brukere, fagansvarlige og redaksjon er bedret, og for skribentene har vi fått flere og bedre verktøy for publisering og røkting av fagområder.

I 2013 ble Store medisinske leksikon skilt ut som et eget verk med alle medisinske oppslagsord (også fra SNL). Et nytt emnetre for medisin er laga, og artiklene er rydda etter emnene. Vi har ikke nådd målet om fem nye fagansvarlige medisinerere fra universitetene, men grunnbegreper er oppdatert og flere eldre fagansvarlige er aktivisert.

← Store norske leksikon STORE MEDISINSKE LEKSIKON

Søk etter medisinske ord og uttrykk

Illustrasjon av nervesystemet langs ryggraden.
 Anatomy of the Human Body av Henry Gray, 1918-utgaven

Du kan finne leksikonartikler innen:

Anatomi	Hjerte- og karsykdommer	Helse og samfunn	Norges største medisinske leksikon blir nå oppdatert.
Fysiologi	Lungemedisin	Legemidler og behandlingsformer	
Bevegelsesapparatet	Hode, hjerne og nervesystem	Diagnostikk og utredning	
Celle- og molekylærbiologi	Hud og dermatologi	Reproduksjon og seksualitet	

Publiseringsystemet er nå langt mer stabilt og har færre feil enn ved inngangen av 2013. Alle de viktigste underliggende systemene snl.no benytter seg av (ruby, rails, postgres) er oppdatert. Det er laget et nytt, robust system for oppretting av nye artikler. Dette er et viktig vilkår for at de fagansvarlige skal fortsette å oppdatere i stadig større omfang.

SNL skal være til å stole på - også teknisk. Det betyr for eksempel at lenker til SNL ikke skal bli brutt ved systemendringer. I 2013 har vi bygd det grunnleggende systemet for koding av nettadresser på artikkeltitler (URL-er) på nytt, på grunn av kritiske mangler i det gamle systemet.

SNL har som formål å bidra til godt innhold i den norske nettøkologien. Derfor har vi i 2013 sørget for at artikkeldata kan hentes ut via et åpent API, fra både artikkelside og eget søk. Til

dette arbeidet fikk vi penger fra Norsk Kulturråd, som vi har hatt god dialog med i 2013.

Fortsatt gjenstår det å løse noen store, strukturelle utfordringer i leksikonets tekniske plattform, som for eksempel versjoneringssystemet. Dette er sentralt for at det skal være lett å se endringer og begrunnelser for endringer, slik at det blir gjennomiktig for leserne hvordan SNL blir produsert. Av samme grunn vil vi framover profilere leksikonet og de fagansvarlige enda bedre, på domenet meta.snl.no, som ble utviklet i 2013.

Den systematiske jobben som er gjort med utviklingen av snl.no i 2013 vil gi stor uttelling i arbeidet framover for å bedre leksikonets strukturelle integritet, gjennomsiktighet og den generelle leseropplevelsen, blant annet for å skape flere muligheter til brukermedvirkning og samarbeid på tvers av fagområder.

Søk etter kunstnere, arkitekter og designere

Sven Ivar Dysthe: 3001
"Sjefskontoret", Dokka-Møbler
📍 Annar Bjørgli/Nasjonalmuseet

Norsk kunstnerleksikon er i ferd med å digitaliseres. Så langt er A-M klart.

DIGITALT TILGJENGELIG:

ABCDEFGHIJKLM

UNDER UTGIVELSE - LES MER OM ARBEIDET MED NKL

NOPQRSTUVWXYZÆØÅ#

Norsk kunstnerleksikon ble
publisert 1982-86.
Oppslagene fra A-M er
tilgjengelig i søk.

Hva er Norsk kunstnerleksikon?

- Inneholder 3000 artikler
- Skrevet av fagpersoner
- Illustrert

[Om Norsk kunstnerleksikon](#) ▶